



M. Saim UYSAL

2020 Bütçesi ve program (YEP) tutarsızlıkları

27.12.2019

2020 bütçesi hafta içinde T.B.M.M de kabul edildi. Hükümet yetkilileri, bütçenin %5 büyüme ve %8,5 enflasyon hedefiyle uyumlu olarak hazırlandığını ifade ettiler. Revize edilen Yeni Ekonomi Programı'nın 2020 hedeflerinde büyüme ve enflasyon dışında işsizlik oranı olarak %11,8, bütçe dengesi açığının GSYH ya oranı (-)%2,9, cari dengenin GSYH ya oranı da (-) %1,2 olacak öngörüsü yer almaktadır. Türk ekonomisinin bugünkü durumunu göz önüne alacak olursak bu hedeflerin hepsinin birden aynı zamanda tutması mümkün görünmemektedir.

2019 Ocak – Kasım ayı bütçe gerçekleştirmeleri 2020 bütçesinin değerlendirmesine ışık tutacak. Bu dönemde bütçe açığı yıllık bazda %70,4 oranında artarak 92,9 milyon TL ye çıktı. Faiz dışı denge de geçen yılki aynı dönemde 17,3 milyar TL iken bu dönemde 2,8 milyar TL ye geriledi. Vergi gelirleri %6,5 artarken harcama artışı %20,1 olmuştur. Bu gerçekleştirmelere göre bütçe açığı %70,4 artışla 92,9 milyar TL'ye çıkmış, faiz dışı denge de 17,3 milyar T.L. den 2,8 milyar TL ye inmiştir. Kuşkusuz bu sonuçlar resesyondan henüz yeni çıkmaya başlayan ve 2019 da ancak %0,5 - %1 civarında büyüyecek ekonomimizin tabii sonuçlarıdır. Ayrıca 2019 da bir defalık gelirleri (imar affı, bedelli askerlik, Merkez Bankası ihtiyat akçeleri gibi) dikkate alacak olursak bütçe açığının yılsonunda daha da fazla olacağını söylemek kehanet olmaz. Bu bütçe sonuçları ekonomimizin tek güçlü kozu olan disiplinli maliye politikası silahının da artık ortadan kalktığı izlenimini veriyor.

2020 bütçesinin ana unsurlarını da şöyle özetlemek mümkün.

- Bütçe Gelirleri 956,6

- Bütçe Giderleri 1,095.5

- Bütçe Açığı (-) 138,9

Bütçe Giderlerinin 282,5 milyar TL si personel gideri, 451,1 milyar TL cari transferler, (emekli maaş destekleri, sosyal destek harcamaları) ve 138,9 milyar TL'si de faiz giderlerinden olmak üzere toplam 872,5 milyar

TL'lik kısmından(%91,2den) tasarruf imkânı bulunmamaktadır. Bir önceki yıl bütçesine göre faiz dışı harcama artışı öngörüsü %34,77'yi bulmaktadır. Zaman zaman iktisadi gerçeklerle uyumlu olmasa bile ısrarlı düşük faiz politikalarına rağmen bu öngörü ilginç bir ironi oluşturmaktadır. Aynı şekilde ithalde alınan K.D.V gelir artış öngörüsü %25,1 oranı da program hedefi (-)%1,2 cari açık oranı ile uyumsuzdur. Ya büyüme %5 olmayacak ya da cari açık çok daha yukarı seviyede gerçekleşecektir.

Önümüzdeki yıl bütçesi tüketim ve aşırı kredi artışları ile büyümeye zorlanması sonucu program hedeflerinden oldukça fazla sapmalar yaratacak bir bütçe görüntüsü arz ediyor. Eğer bu şekilde büyüme gerçekleşirse 2020 için hedeflenen bütçe açığı/GSYH oranı %4-5 civarında gerçekleşecektir (bir defalık gelirler hariç). Bütçe açığı ve cari açığın ikisinin birlikte hedeflerinden fazla açıklar vermesi de ikiz açık yaratacak ve risk oranımız yükselecektir. Bu durumda enflasyonun kontrolü zorlaşacak ve ekonomik problemlerimizin çözümü bir başka bahara kalacaktır.

ABD yaptırımları, jeopolitik riskler, Doğu Akdeniz'deki muhtemel problemler, beş milyonu bulan Suriyeli mülteciler sorunlarının ve belirsizliklerinin devam edeceği 2020 yılında birbirleriyle uyumlu bütüncül ekonomi politikaları yapısal reformları esas alan bir programla yola çıkmak için henüz hiçbir fırsatı kaçırmadığımız kanaatindeyiz.